

Nærings- og fiskeridepartementet
PB 8090 dep.
0032 Oslo

ForUMs innspill til statsbudsjettet 2022

Forum for utvikling og miljø (ForUM), et nettverk av 50 norske sivilsamfunnsorganisasjoner, vil med dette presentere for departementet våre forslag til prioriteringer i arbeidet med statsbudsjett for 2022.

Menneskerettighetslov for næringslivet

Det er ventet at Stortinget i løpet av våren 2021 vil stemme gjennom en lov som forplikter norske selskaper til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i sin virksomhet, og til å vise åpenhet rundt sine produksjonskjeder. ForUM støtter loven, og tror den vil være et viktig bidrag til å kreve mer ansvarlighet av norske selskaper og selskaper som opererer i Norge.

Samtidig anerkjenner vi at det vil være behov for kompetanseheving, spesielt blant små og mellomstore virksomheter. Det vil også være behov for tilsyn og oppfølging av virksomheter, for å sikre at loven etterfølges og at de som bryter loven sanksjoneres. Stortinget må sikre at det settes av midler, slik at organet som får myndighet til å håndheve loven kan gjennomføre alle disse oppgavene på en tilfredsstillende måte.

ForUM ber om at:

- Departementet som får ansvar for å håndheve den ventede menneskerettighetsloven for næringslivet øremerker midler som skal gå til kompetanseheving, tilsyn og oppfølging av norske selskaper og virksomheter

Betingelser for krisestøtte

Koronakrisen har rammet verdensøkonomien hardt, og har ført til et større press på arbeiderrettigheter verden over. Det er fare for at risikoen for å bryte menneskerettighetene og forårsake miljøskade øker post-korona når mange virksomheter raskt vil forsøke å komme tilbake til normal drift. Norske myndigheter forventer at norske selskaper driver sin virksomhet ansvarlig og i tråd med FNs veiledende prinsipper for næringsliv (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Mye er fortsatt usikkert rundt krisetiltakene som gjennomføres for å redde norske selskaper fra konkurs, og det er grunn til å tro at det vil være behov for krisestøtte i lang tid fremover. Både OECD og det norske kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv har kommet med oppfordringer til myndigheter om at selskaper som mottar offentlig støtte fra krisetiltak knyttet til koronakrisen må kunne vise at de driver sin virksomhet i tråd med anerkjente rammeverk for ansvarlighet. ForUM ber om at departementet setter dette som en betingelse når nye krisepakker skal utvikles og videreføres.

ForUM ber om at departementet:

- Setter som en betingelse at selskaper som mottar krisestøtte etterlever OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter. Det er regjeringens uttrykte forventning at norske selskaper etterlever de to nevnte standardene. Manglende etterlevelse av de nevnte standardene må få konsekvenser i form av sanksjoner som står i forhold til graden av manglende etterlevelse og konsekvensene av dette

Handelsavtaler

Norge har over lenger tid forhandlet med resten av EFTA-landene om en handelsavtale med Mercosur-landene. I samme periode har situasjonen for miljø-, urfolk- og menneskerettigheter i Brasil blitt kraftig forverret, blant annet gjennom at den brasilianske regjeringen tilrettelegger for nedbrenning av regnskog og savanne til fordel for eksportrettet produksjon av soya og råvarer.

Avtalen Norge forhandler frem i EFTA er tilnærmet lik den EU har fremforhandlet med Mercosur-blokken. Begge avtalene inneholder bærekraftsartikler, men artikkelen i EUs avtale kritiseres nå fra flere hold for å ikke være tilstrekkelig bindende til å sikre vern av miljø, urfolk, matsikkerhet og arbeidstakerrettigheter.

Nasjonalforsamlingene i Frankrike, Østerrike og Nederland har allerede varslet at de vil gå mot avtalen slik den foreligger i dag. Tidligere i oktober kom et eget vedtak i EU-parlamentet som også sier nei til avtalen som ligger på bordet. Vi ber derfor om at Norge legger seg på samme linje som EU-parlamentet og dominerende land i dette spørsmålet, og sier nei til avtalen slik den foreligger nå.

Norge har gjennom EFTA utviklet en ny modellavtale på tjenester (av 2017). Denne avtalen inneholder kontroversielle temaer fra TISA-avtalen, her spesielt negativ listing og skralleklausul. Innføringen av slike bestemmelser vil innskrenke muligheten for å endre politikk i fremtiden. Spesielt når det kommer til blant annet teknologi som ikke enda er utviklet. Å ivareta politisk handlingsrom for å sikre miljøvern og menneskerettigheter er essensielt for å nå Agenda 2030.

ForUM ber om at:

- Departementet holder forhandlingene om Mercosur på vent så lenge avtalen ikke kan sikre forpliktende mekanismer for at menneske-, urfolk- og miljørettigheter ivaretas
- Departementet tydeliggjør at Norge ikke vil inngå eller håndheve handelsavtaler som inneholder elementer fra den kasserte TISA-avtalen, som for eksempel skrallemekanismer

Vennlig hilsen

Kathrine Sund-Henriksen

Daglig leder i ForUM

